

Специфічні риси уніфікації класів слабких дієслів в групах діалектів середньоанглійського періоду

О.О.Макаревич

Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент Гирич О.В.

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Слабкі дієслова середньоанглійського періоду в загальних рисах зберігають давньоанглійські особливості утворення основ претериту і дієприкметника минулого часу (за допомогою дентального суфікса –d(-t). [1, с. 244]. На противагу цьому, Фонетичні процеси у мові середньоанглійського періоду зумовили зміни в системі класів слабких дієслів. У результаті вирівнювання ненаголошених голосних. З'єднувальна голосна другого класу [o] була послаблена до [e]. Таким чином як видно з прикладів (1) і (2), відмінності в утворенні слабких дієслів першого і другого класів більше не існувало [2, с. 133]

(1) *as crist **lovede** holy cherche*(*Canterbury Tales*, 925 - 930) - “як Христос любив святу церкву”

(2) *Heo wes houhful, and **erede*** (*The owl and the nightingale*, 1295-1300) – “Він був мовчазний і орав”

Середньоанглійські дієслова за наявністю чи відсутністю тематичної голосної, можна умовно розділити на два великі типи: тип 1 (атематичні) і тип 2 (тематичні). Тип 1 включав в себе колишні дієслова 3 класу і дієслова 1 класу, в яких відбулася синкопа з'єднувальної голосної, ще в мові давньоанглійського періоду. До типу 2 належали дієслова 2 класу, а також ті дієслова класу 1, в яких зберігалася з'єднувальна голосна [3, с. 126-127].

Розподіл дієслів за новоутвореними класами відбувся нерівномірно, і відрізнявся в залежності від груп діалектів. Колишні I і III класи слабких дієслів в центральних діалектах повністю уніфікувалися в тип 1, приклади 3 і 4 відповідно:

(3) *And mareuylously y **mette***.(*Piers Plowman C*, p.1) – “і казково я зустрів”

(4) *He **seyde**, that himself my3t*. (*Piers Plowman C*, p.3) – “він сказав, що сам може”

Другий клас розподілявся таким чином: за типом 1 (приклад 5) свої основи почало утворювати 37,5 % досліджених дієслів. За типом 2 (приклад 6) - 62,5 %.

(5) *For a Cat of a Cote cam... and **pleyde** (Piers Plowman C, p.5) – “Кім з Коте прийшов і благав”*

(6) *and **craked** a two here legges (Piers Plowman C, p.8) – “і зламав дві його ноги”*

У північних діалектах III клас слабких дієслів повністю уніфікувався в тип 2 (приклад 7).

(7) *He **sayde** that he cutted. (Memorandum, p.1) – “він сказав, що порізав”*

II клас розподілився таким чином: за типом 1 (приклад 8) свої основи почало утворювати 42,86 % досліджених дієслів. За типом 2 (приклад 9) - 57,14 %.

(8) *Girdel **made** in his (Memorandum, p.1) – “Гірдель зробив в його”*

(9) *and thai **thanked** the Mayr (Memorandum, p.7) – “і вони подякували меру”*

Стосовно I класу маємо такі дані: 63,64 % дієслів утворювали свої основи претериту і дієприкметника минулого часу за типом 1 (приклад 10), решта, тобто 36,36% - за типом 2 (приклад 11).

(10) *John Lylling had **salde** (Memorandum, p.4) – “Джон Лілінг продав”*

(11) *Fals Tyn **menged** with lede and pewer. (Memorandum, p.4) – “Фальшиве олово сплавив з свинця і олова”*

Стосовно решти груп діалектів було отримано результати, наведені в Таблицях 1, 2

Таблиця 1

Південний діалект	Середньоанглійський тип	1	2
	Давньоанглійський Клас		
	I	52.94%	47.06%
	II	20%	80%
	III	100%	0%

Таблиця 2

Кентський діалект	Середньоанглійський тип	1	2
	Давньоанглійський Клас		
	I	72.73%	27.27%
	II	43,75%	56.25%
	III	100%	0%

Таким чином, схожі риси утворення основ слабких дієслів виявляють більшість з досліджених діалектів, лише в південному дієслова I класу розподілились між першим і другим типами рівномірно, тоді як в решті груп в I класі перевага надавалась атематичному типу утворення дієслівних основ. Окрім цього, в кентському і північному діалектах в 2 класі в 50 відсотках вживаних дієслів наявна синкопа зєднувальної голосної [e], історична форма з тематичною голосною замінюється формою, утвореною за аналогією до 1 типу. В центральних і південних діалектах характерним є домінування тематичних форм, характерних для дієслів II продуктивного класу давньоанглійського періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бруннер, К. Історія англійської мови/К. Брунер. - М.:Едіторіал, 2008. - 720 с.
2. Історія англійської мови: посібник / Л. Г. Верба. - Вінниця : Нова книга, 2004. - 304 с.
3. Blake, N. The Cambridge History of the English Language, Vol. 2: 1066-1476./ N.Blake - Cambridge University Press, 1992, – 732 p.